

***Atlanti* 27, br. 1 i 2 (2017).**

Međunarodni institut za arhivsku znanost Trst/Maribor svake jeseni tradicionalno organizira međunarodnu arhivsku konferenciju. Konferencija najčešće ima dvije teme, a recenzirana izlaganja objavljuju se u međunarodnom časopisu za arhivsku teoriju i praksu *Atlanti*. Glavni i odgovorni urednici su Peter Pavel Klasinc i Gracia Tatò. Konferencija održana 16. i 17. listopada 2017. u Trstu bila je posvećena dvjema temama: stručnoj obradi digitalno nastalog gradiva i arhivskom obrazovanju u 21. stoljeću.

U prvom broju 18 je objavljenih radova. Snežana Pejović i Joško Katelan iz Crne Gore posvetili su rad povijesnim arhivima i stvaranju novih, digitalnih zapisa u postupku sređivanja, obrade, zaštite i prezentacije gradiva. Opisani su slučajevi iz prakse Državnog arhiva Crne Gore, kako bi se stručnoj javnosti obratilo pažnju na probleme s kojima se susreće arhivska struka u manje razvijenim zemlja-

ma. Stefano Allegrezza iz Italije piše o dematerijalizaciji administrativnih postupaka, a ne samo dokumenata, projektu modifikacije protoka dokumenata na Sveučilištu Udine. Rad ispituje pitanja pojednostavljenja i dematerijalizacije administrativnih postupka te pokazuje kako nije dostatno samo dematerijalizirati papir kako bi se postignulo bitne i konkretne rezultate. Ukazuje se na pogreške koje se pojavljuju na početku projekta pojednostavljenja i dematerijalizacije, te na pravnu regulativu, posebice na “vatrozid za papire” uveden u Italiji 12. kolovoza 2016. godine. Na primjeru pojednostavljenja i dematerijalizacije postupka odluka i izvršnih mjera rektora Sveučilišta u Udinama pokazano je kako uspješno integrirati uredsko poslovanje s informacijskim sustavom upravljanja dokumentima. Francisco Javier Acuña Llamas iz Meksika opisuje kako u Meksiku zakoni i propisi osiguravaju javnost informacija državnih tijela i subjekata. Informacije uključuju i elektroničku poštu tijela, jer ih se smatra arhivskim dokumentima koji pružaju svjedočanstvo o aktivnostima tijela u obavljanju njegovih dužnosti. Informacije se pohranjuju uporabom odgovarajućih postupka upravljanja dokumentima, kako bi se garantiralo pravo na pristup informacijama, važno je sačuvati sadržaj jer pridonosi transparentnosti i vjerodostojnosti. Thi Hoa Doan iz Vijetnama opisuje tekuće pravne odredbe o elektroničkom gradivu i elektroničkim arhivima u Vijetnamu, odredbe o definiciji, pravnoj valjanosti, regulative o elektroničkom potpisu, promjene na društveno-gospodarskom području koje utječu na uporabu elektroničkog arhivskoga gradiva državnih tijela, odgovornost države za e-arhive, propise o preuzimanju, vrednovanju, čuvanju, pohrani, uporabi i uništavanju e-zapisa koji nemaju trajnu vrijednost. Monica Martignon iz Italije izvješćuje o iskustvima Sveučilišta Venecija u postupku usvajanja izvornog digitalnoga gradiva, što zahtijeva recentna talijanska legislativa: dvije različite vrste dokumenata za dva različita pristupa, elektronički račun i digitalno nastale odluke. Prikazani su rezultati i neke od kritičnih točaka, posebice vezane uz dugotrajnu pohranu. Mikhail V. Larin iz Rusije elaborira teoriju i praksu pohrane elektroničkih zapisa, aktualni problem suvremenog svijeta, kojemu i arhivisti Ruske Federacije posvećuju veliku pozornost. Analizirani su glavni razvojni pravci i zadaće koje je neophodno riješiti kako bi se stvorio program za učinkovit rad s elektroničkim arhivskim gradivom u arhivima, poput terminologije, elektroničkog potpisa, formata pohrane. Christian Kruse iz Njemačke ističe kako se arhivi u svijetu suočavaju s velikom zadaćom osiguranja trajne čitljivosti elektroničkoga gradiva kao bi se ono arhiviralo. Ljudski i financijski resursi arhiva često su ograničeni. Prikazana je suradnja na federalnoj razini, zajednički napori i rezultati suradnje. Stanje i smjerove razvoja hrvatskih arhiva i elektroničkoga gradiva prikazala je Vlatka Lemić. Dan je pregled strateških dokumenata, pravne regulative i aktivnosti hrvatske arhivske službe. Tatjana Hajtnik iz Slovenije piše o uspostavi nacionalnog e-arhiva, izazovu i kako ga riješiti. Sadašnji ključni izazovi e-arhiviranja pokrivaju tehničke, administrativne i pravne aspekte, kojima arhivisti moraju pristupiti odmah, kako bi nastali pouzdani nacionalni e-arhivi. Primarna je zadaća arhiva čuvanje kulturne baštine naroda, neovisno o njezinu obliku. Ngoc Linh Nguyen i Thi Van Thuy Tran iz Vijetnama opisuju trenutačnu

situaciju i rješenja za upravljanje arhivskim gradivom u digitalnom obliku. Vijetnam je usvojio nekoliko dokumenata koji su pravna, ali nedostatna podloga za rad s digitalnim gradivom, čemu svoj negativan obol daju i slaba materijalna i tehnička/tehnološka situacija. Bogdan-Florin Popovici iz Rumunjske prikazuje iskustva s cenzuriranim podacima. Cenzurirana baza podataka popisa stanovništva je, zajedno s djelomičnom dokumentacijom, bila preuzeta u Nacionalni arhiv i pohranjena, bez istodobne obrade i pripreme gradiva za korištenje. Kada se pristupilo pregledu baze, pojavila su se brojna tehnološka i konceptijska pitanja. Andrei Rybakov iz Bjelorusije u članku posvećenom digitalno nastalomu gradivu iznosi i daje neka rješenja njegova preuzimanja, dugotrajne pohrane i dugoročne pravne valjanosti. Planira se uspostava centraliziranog repozitorija, temeljenoga na usluzi u oblaku. No, brojna pravna i tehnološka pitanja i dalje nisu riješena, a za arhiviste su financijska sredstva, kao i obično, najveći problem. Zdenka Semlič Rajh iz Slovenije bavi se problemima popisivanja digitalnoga i digitaliziranja arhivskoga gradiva. Obavljena je analiza i istraživanje 48 stranih arhivskih informacijskih sustava i njihovih zbirki podataka. Patricia Engel iz Austrije govori o sustavnom razmišljanju u konzervacijskoj teoriji. Konzervacija dokumenata u arhivima je kompleksa, zajednička zadaća konzervatora i arhivista. Azem Kožar iz Bosne i Hercegovine piše o novoj obrazovnoj paradigmi arhivskih djelatnika u zemljama tranzicije. U načelu, u zemljama sljednicama bivše Jugoslavije arhivska mreža je necjelovita, legislativa nedostatna i neusklađena, materijalna i kadrovska osnova neodgovarajuća, a informacijsko-tehnološka transformacija djelatnosti nedostatna, što zahtijeva oblikovanje nove obrazovne paradigme. Aleksander Lavrenčič iz Slovenije opisuje stručnu obradu digitalno nastalog arhivskoga gradivu u arhivu Televizije Slovenije. Aida Škoro Babič iz Slovenije obrađuje suvremene pristupe pedagoških procesa u arhivskoj znanosti u svjetlu elektroničkog arhiviranja. Thi Loan Tran i Thi Ngoc Mai Nguyen svoj članak o postupku upravljanja s dokumentima prije digitalizacije temelje na rezultatima ankete o drvenim knjigama pagoda Vinh Nghiem, s dva aspekta, arhivskog i prijenosa budističke tradicije.

U drugom broju objavljeno je 26 radova. Grazia Tatò iz Italije uspoređuje četiri nedavno objavljena priručnika s područja arhivistike, koji u svojoj različitosti nude mogućnost izbora koji najbolje zadovoljava buduće potrebe arhivista. Pétria de Vaal-Senekal iz Južne Afrike opisuje način izvođenja arhivskih radionica namijenjenih razvijanju vještina arhivista. Pored formalnog obrazovanja, postoji potreba za kraćim, praktičnim tečajevima, kojim se usavršavaju znanja i vještine arhivista. Cristina Bianchi iz Švicarke piše o švicarskom modelu kompetencija za arhiviste 21. stoljeća, koji je 2012. priredio Savez švicarskih arhivista, kao zajednički model za sve Švicarce, uključivo različite njemačke, talijanske i francuske tradicije. Flavio Carbone i Francesca Nemore iz Italije elaboriraju gdje nastaju arhivisti, od pergama do bitova. Pomoću povijesnog prikaza evolucije arhivskih obrazovnih metoda, autori pokušavaju dati odgovore o arhivskoj edukaciji – koja je svrha arhivskih tečaja, koje predmete treba uključiti u kurikulum, koji su oblici nastave. Elisabeth Schöggel-Ernst iz Austrije piše o neakademsom obrazovanju arhivista u Austriji.

Dugo vremena je jedina mogućnost obrazovanja na području arhivistike bio poslije-diplomski studij na Institutu za austrijsko povijesno istraživanje. Stručno obrazovanje za arhive, knjižnice i informacijsku pomoć ustanovljeno je 2006. godine. Austrijsko arhivsko društvo utemeljilo je osnovni tečaj za različite vrste arhiva. Certificirani osnovni tečaj, koji se izvodi već 10 godina, predstavlja uspješan model obrazovanja. Yolanda Cagigas Ocejo iz Španjolske analizira španjolske sveučilišne magistarske studije arhivistike i dokumentaristike u akademskoj godini 2017./18. Ana-Felicia Diaconu iz Rumunjske govori o izazovima, ograničenjima i perspektivama arhivskog obrazovanja u Rumunjskoj. Željka Dmitruz iz Hrvatske piše o studiju suvremene arhivistike u Hrvatskoj. Marija Grabnar i Jedert Vodopivec Tomazič iz Slovenije opisuju obrazovanje na području materijalne zaštite, konzerviranja i restauriranja arhivske baštine u Sloveniji. Cleophas Ambira iz Kenije predstavlja rezultate istraživanja iz 2016. o sposobnosti dodiplomskih studenata arhivistike i dokumentaristike u Keniji da obavljaju svoje profesionalne zadaće. Elena Romanova iz Rusije piše o stručnom osposobljavanju i dopunskom obrazovanju arhivista u ruskom institutu VNIDAD. U Rusiji se, zbog prosječne starosti arhivista, državni i općinski arhivi suočavaju s pomanjkanjem arhivista osposobljenih za rad u informacijskoj eri. Jelka Melik i Mateja Jeraj iz Slovenije postavljaju pitanje je li biti arhivist posao ili profesija. Posao karakteriziraju neorganiziranost osoba koje ga obavljaju, kratko osposobljavanje za obavljanje posla, rad prema uputama, nedostatak posebne poslovne kulture, nizak ugled u društvu, slab osjećaj pripadnosti poslu. Profesiju određuje država, pripadnici profesije se udružuju u posebne organizacije, imaju visok utjecaj na društvo, snažan osjećaj pripadnosti profesiji, obrazovanje za profesiju je dugotrajno, postoji kodeks profesionalne etike. Branka Doknić iz Srbije elaborira koliko su arhivisti spremni na dostignuća 21. stoljeća. Od svih baštinskih profesija, arhivisti posljednji prihvaćaju tehnološke inovacije. Abdulmoshin Said al Hinai iz Omanskog Sultanata bavi se obrazovanjem arhivista u 21. stoljeću. Magdalena Marosz iz Poljske naglašava promjene koje je moguće očekivati u stručnim kompetencijama arhivista. Kompetencije u kombinacija vještina i znanja, koje arhivistima omogućuju uspješno obavljanje njihove zadaće. Jozef Hanus, Katarína Vizárová, Radko Tiňo, Milena Reháková, Nina Lalíková i Emília Hanusová iz Slovačke bave se istraživanjem i obrazovanjem, neizbježnim zahtjevom očuvanja baštine u institucijama kulture. Izet Šabotić iz Bosne i Hercegovine ukazuje na važnost provođenja postupka polaganja stručnog arhivističkog ispita i stručnih zvanja u funkciji osposobljavanja arhivskih kadrova. Alizata Kouda govori o e-administraciji u Burkini Faso, kakva je vrsta obrazovanja potrebna za upravljanje podacima. Maryna Paliienko iz Ukrajine posvetila je svoj rad analizi novih trendova u arhivskom obrazovanju u Ukrajini. Svetlana Perović Ivović iz Srbije ističe zahtjeve suvremenog arhiva u Srbiji i obuku stručnjaka u području zaštite i prezentiranja kulturne baštine. Tibor Csaba Reisz iz Mađarske daje povijest i suvremenost arhivskog obrazovanja u Mađarskoj. Jonathan Rhys-Lewis iz Ujedinjenog Kraljevstva predstavlja obrazovanje na području materijalne zaštite arhivskog gradiva na University College u Londonu. Omer Zulić iz Bosne i Hercego-

vine iznosi iskustva Arhiva Tuzlanskoga kantona u stručnom osposobljavanju arhivskih kadrova. Marie Ryantová iz Češke dala je neka razmišljanja o obrazovanju arhivista u 21. stoljeću. Jovan P. Popović iz Srbije piše o arhivskim kadrovima i njihovom školovanju u Srbiji.

Objavljeni radovi napisani su na slovenskom, talijanskom, engleskom, crnogorskom, njemačkom, hrvatskom, španjolskom, srpskom i francuskom jeziku, uz sažetke na talijanskom, engleskom i slovenskom jeziku, te duži sažetak na engleskom jeziku.

Časopis nadopunjuju uvodno predavanje Petra Pavela Klasinca, godišnje izvješće o radu Instituta, prikaz *Atlanta* br. 26 (2016), rad Antonia Montedura o deset godina rada jesenske arhivske škole Instituta, podatci o autorima, klasifikacija pojmova Instituta i upute za autore.

Živana Hedžbeli